

An architectural rendering of Middelalderparken in Oslo. The scene shows a wide, paved pedestrian walkway in the foreground on the left, where a person is walking. To the right of the path is a body of water, likely the Akerselva river. In the background, there is a large, green, forested hill. Several buildings are visible: a large, light-colored building on the left and a row of red-brick buildings on the right. The sky is clear and blue. The image is framed by green tree branches at the top and sides.

MIDDELALDERPARKEN OSLO

Planbeskrivelse 29.05.2015

CARL-VIGGO HØLMEBAKK ARKITEKTKONTOR
KNUT WOLD

CONVENTOR
LANDSKAPSFABRIKKEN

RAMBØLL NIKU
HALVOR NÆSS BELYSNINGSDESIGN

FORORD

Utarbeidelse av Helhetlig land- skapsplan for Middelalderparken er utført på oppdrag fra Jernbane- verket, og er et samarbeidsprosjekt mellom Jernbaneverket, Riksanti- kvaren og kommunale etater (Kul- turetaten, Byantikvaren, Plan- og bygningsetaten og Eiendoms og byfornyelsesetaten).

Reguleringsplanens planbestem- melser § 7.2 danner utgangspunktet for planarbeidet: «Utforming og opparbeideing av terrenget i Kly- pen. Område P1-3 skal opparbeides som offentlig park etter at anlegget er avsluttet. JBV skal i samarbeid med Oslo kommune og Riksanti- kvaren utarbeide en landskapsplan for Klypen som detaljerer utforming av området innenfor de rammer som er angitt i 4.3.3 og prinsippene i tegning UOS 10—O-13000 revi- sjon 03B datert 12.12.2012. Land- skapsplanen skal foreligge senest 31.12.2014. Landskapsplanen skal deretter forelegges Riksantikvaren til behandling og godkjenning ihht kulturminneloven og godkjennes av JBV og Oslo kommune.....»

Ansvarlig for utarbeidelse av pla- nen er prosjekteringsteamet, som sto bak paralleloppdraget «Histo- rieparken» i 2014. Prosjekterings- teamet består av følgende firma: Rambøll AS, Carl viggo Hølmebakkk arkitekter AS, Landskapsfabrikken AS, Halvor Næss Belysningsdesign AS, Conventor AS, Norsk institutt for kulturminneforskning og Knut Wold.

Sentrale medarbeidere i denne planfasen har vært teamets land- skapsarkitekter, arkitekter, og lysde- signere. Øvrige teamdeltakere har bidratt med som fagressurser etter behov.

Planarbeidet startet opp 17. de- sember 2014, og første utkast ble avsluttet og oversendt Jernbane- verket den 13.03.2015.

Plantegninger og planbeskri- velse har i perioden 13.03.2015 - 01.04.2015 vært på intern høring i medlemmene i arbeidsgruppen og deres respektive etater. Jern- baneverket (ved rådgiver Asplan Viak) har oppsummert innkomne kommentarer i eget notat, datert 27.05.2015. Tegninger og beskrivel- se er justert og supplert ihht Jern- baneverkets anbefalinger i notatet.

Prosjektleder hos JBV har vært Svein Sørheim. For prosjekterings- teamet har Aaste Gulden Sakya fra Rambøll vært prosjektleder.

Aaste Gulden Sakya, Rambøll

29.05.2015

INNHold

FORORD	2
IINNHold	3
PLANTEGNING PARKEN	4
BAKGRUNN OG PROSESS	6
FORMÅL OG AVGRENSNING	7
PLANENS HOVEDELEMENTER	8-23
MATERIALPLAN	
BELYSNINGSPRINISIPPER	

PLANTEGNING PARKEN

Fig 1. (ikke i målestokk)

00B	Endringer eller kommentarer fra anbudsgruppa	29.05.2015	ASA	KVV	ASA
00A	Heiheihei Landskapsplan	13.03.2015	ASA	KVV	ASA
Rev.	Revisjonen gjelder	Date	Utrettet av	Kontrollert av	Godkjent av
NIKU LANDSKAPSFABRIKKEN AS					
KNUTWOLD RAMBØLL					
Carl-Viggo Holmboe AS					
ARKITEKTOR					
Østfoldbanen VL (Oslo S) - Skilnøring Oslo S					
Middelalderparken					
Landskapsplan					
Samlet					
Prosjekt: Follobanen nytt dobbeltspor Oslo - Ski					
Parsell: Middelalderparken					
Prosjektets reguleringsnummer					
UOS-10-0-90001					
Revisjon					
00B					
FDV reguleringsnummer					
Revisjon					
0					

BAKGRUNN OG PROSESS

Utgangspunktet for den helhetlige landskapsplanen har vært parallelloppdraget «Historieparken» fra 2014, samt Sluttnotat for parallelloppdraget for Middelalderparken av 01.12.2014, som angir hva som skal tas med videre fra de tre parallelloppdragene.

Den helhetlige landskapsplanen er et resultat av en tett samarbeidsprosess mellom prosjekterings-teamet, oppdragsgiver og offentlige etater, som regelmessig har deltatt i arbeidsgruppemøter hvor premisser og løsningsforslag fortløpende er presentert og diskutert. Konklusjoner fra arbeidsgruppemøtene, hvor ovennevnte etater har vært representert, samt innkomne kommentarer fra intern høringsrunde i arbeidsgruppen, ligger til grunn for landskapsplanen som nå foreligger, og som arbeidsgruppen stiller seg bak.

Prosessten har også inkludert flere temamøter med interesseorganisasjoner og særinteresser for å kartlegge ønsker og få utdypet synspunkter. Temamøter er avholdt med Middelalder-Oslo, Oslo Elveforum, Øyafestivalen, Bjørvika utvikling, samt Kulturetaten og antikvariske myndigheter - sistnevnte som sentrale premissleverandører. Planen har også tatt inn i seg relevante innspill fra Folkeverksted avholdt i etterkant av parallelloppdraget i regi av Byfabrikken i mai 2014.

Denne planbeskrivelsen sammenfatter de viktigste konklusjonene fra planprosessen, og er et utdypende bilag til plantegningene i den helhetlige landskapsplanen.

Materialplanen for Middelalderparken utgjør planbeskrivelsens siste del. Denne kan stå for seg selv som et selvstendig dokument. Tilsvarende gjelder prinsipper for belysning av parken.

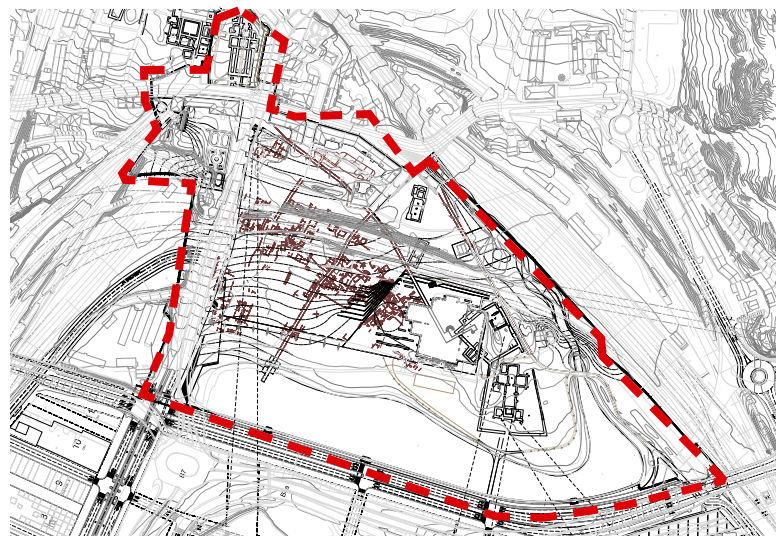

Fig. 2. Planområdet avgrensning.

PLANENS FORMÅL OG AVGRENSNING

Den helhetlige landskapsplanen for Middelalderparken er en visjonær plan som viser hvordan Middelalderparken skal utvikles i fremtiden. Follobaneprosjektet er det første utbyggingstrinnet i parken, som vil bli bygget i flere etapper. Landskapsplanen skal ligge til grunn utvikling og videre detaljplanlegging av fremtidige utbyggingstrinn. Planen er visjonær, men også realistisk - grovmasket, med konkrete krav til form og materialbruk, som gjør det mulig å gjennomføre den over et langt tidsspenn.

Drift har vært et viktig aspekt ved valg av løsninger og materialer. Parken skal brukes av mange og til ulike formål. Utformingen er enkel, og gir rom for utfoldelse og varierte opplevelser, samtidig som den viser frem Oslos tidligste historie, med ruiner og profane kulturminner som en integrert del av parken. Planen for Middelalderparken dekker kun en del av den historiske middelalderbyen. Det er i planarbeidet lagt vekt på å se på middelalderbyen som en helhet og etablere gjennomgående løsninger for formidling og vern av kulturminnene i hele middelalderbeltet.

Planen omfatter hele arealet som vist på figur 2 til venstre.

Parkens to hovedformål er å være formidlingssted for Oslos tidligste historie, og å være nærpark for beboere og kontorer i Gamlebyen og Bjørvika. Aktivitet tilknyttet parkens historiske dimensjon har hatt høyeste prioritet ved valg av løsninger og funksjoner som skal ha plass i parken. Parkens hovedgrep er gjenskapingen av det historiske terrenget som en stor åpen gresskledd flate, som markerer anderledeshet

og kontrast til den omkringliggende tette byen. Parken er enkelt utformet, med få installasjoner og nennsomt utvalgte materialer, for å skape rolige rammer omkring de historiske elementene. Det er lagt opp til en diskret men tydelig synliggjøring av historiske veifar ruiner og konstruksjoner i parken. Parken skal være en bydelspark, men inneholder ikke tradisjonelle tilrettelagte arealer for idrett og lek, med baner og lekeapparater. Dette er funksjoner som gjennom reguleringsplan for Bjørvika skal lokaliseres i Kongsbakkallmenningen. Middelalderparken skal være en park for uformelt opphold og lek, noe det er rikelig med arealer og muligheter for, slik den er utformet.

Lokomotivhallen blir parkens hjerte, med kulturaktiviteter, arrangementer, utstillinger og servering. Parken er utformet med tanke på disse funksjonene og er tilrettelagt for tilknyttede arrangementer utendørs.

PLANENS HOVEDELEMENTER

Bispegata og Oslo Torg

Oslo Torg var middelalderbyens sentrale torg, der Nordre strete, vestre strete og Bispeallmenningen møttes. Det er planens ambisjon og styrke disse historiske strukturene fra middelalderen, som i løpet av 1000 år med byutvikling er blitt visket ut. Det er bred enighet blant fagfolk og politikere om at Oslo torg må utformes på en måte som tydeliggjør dets historiske rolle som sentralt bytorg, og knytter sammen de historiske områdene sørvest og nordøst for Oslo Torg, slik at det skapes en bedre forståelse av mid-delalderbyen.

Bispeallmenningen/ Bispegatas øvre del har med årene blitt dreid sydoover, og går ikke lenger parallelt med Ladegården, slik den opprinnelig gjorde. Gaten er i tillegg blitt forlenget østover forbi Halvardskatedralen. Disse endringene har medført at Oslo Torg i dag oppleves som et veikryss med gjennomgangstrafikk i nord-syd og øst-vest retning, og ikke som et avsluttet og tydelig byrom.

For å tydeliggjøre Oslo torg som byrom foreslår planen for Middelalderparken å dreie øvre del av Bispegata tilbake i den opprinnelige trassen for Bispeallmenningen. Dette gir gaten tilbake sitt historiske fondmotiv; Hallvardskatedralen, og tviil styrke Oslo Torg som et sted. Fra å være et veikryss med likeverdige fortau på hver side, vil Oslo torg få en plassdannelse og tyngdepunkt i sør, som knytter seg til Middelalderparken og danner begynnelsen på Vestre strete. Herfra utgår også den regulerte siktaksen mot vest. I enden av siktaksen på den nye plassen foreslår vi å plassere en stor modell over hele Mid-

delalderbyen, slik at man kan se på den og samtidig ha utsikt utover det historiske terrenget i parken i vest, og mot Hallvardskatedralen og middelalderbyen i nord-øst.

Den nye planløsningen for Bispegata og Oslo Torg vil bidra til å skape tettere kontakt mellom mid-delalderbyen i Nord-øst og Vestre Street/ Middelalderparken i sør-vest, ved at den nye plassdannelsen i enden av Vestre Street kommer nærmere Halvardskatedralen. I den nye planløsningen foreslås også å fjerne betonglokket som ligger over deler av Hallvardskatedralruinene i sør, samt fjerning av den ca. 100 år gamle muren langs Oslo gate. På denne måten utvides parkområdet rundt katedralen mot Oslo torg, og åpenheten inn mot torget vil bidra til at parken i større grad oppleves som en del av byrommet. Nye adkomster inn i Hallvardskatedralen fra Oslo Torg og Oslogate etableres med universell tilgjengelighet.

For å knytte Middelalderparken sammen på nord og sydsiden av Bispegata, og for å koble den nye byen i vest til den gamle middelalderbyens tyngdepunkt ved Oslo Torg i øst, er det valgt å trekke et moderne fortausdekke av granitt fra Dronning Eufemias gate videre opp i Bispegata frem til Oslo Torg. På Oslo Torg vil dekket gis et innslag av andre materialer for å markere det som et historisk sted. For nærmere beskrivelse av dette; se materialplan.

Løsningen med dreining av Bispegatas løp har vært gjenstand for diskusjon siden den ble presentert for første gang i parallelloppdraget «Historieparken». Det er enighet i arbeidsgruppa om at løsningen

vil styrke sammenhengen i mid-delalderbyen og tilføre Oslo Torg kvaliteter som byrom og torg. Utfordringen er at forslaget kommer sent i forhold til Reguleringsplan for Bispegata som det er arbeidet mye med de siste årene, og som ble oversendt til politisk behandling i november 2014.

I arbeidsgruppemøtet for landskapsplanen for Middelalderparken den 26.02.15, ble det bestemt at den foreslåtte løsningen med dreid gateløp er så viktig for forståelse av middelalderbyen at den legges inn i landskapsplanen. Det er et krav fra Jernbaneverket at Plan og bygningsetaten vil godkjenne løsningen, da det er et krav at JBV må ha godkjenning av landskapsplanen for å kunne igangsette anleggsarbeidene i henhold til sin framdriftsplan for Follobanen.

Jernbaneverkets vei- og sportekniske kompetanse har kontrollert at løsningen er gjennomførbar. Løsningen forutsetter at fortauskanten på Oslo torg ikke blir høyere enn 8 cm. Skal fortauskanten være høyere må kantsteinskurven trekkes ca 50 cm lenger syd.

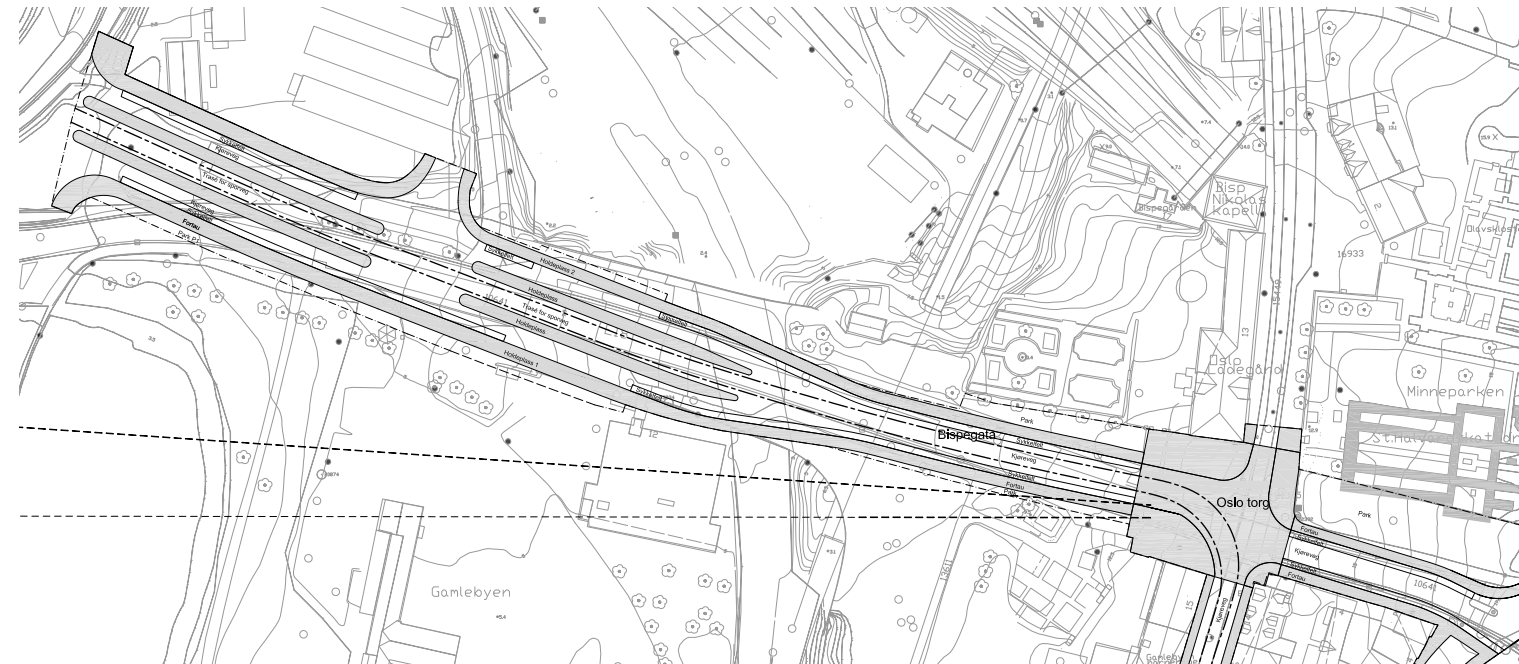

Fig 3. Regulert trase for Bispegata. Oslo Torg som et veikryss. Regulert siktlinje ender i krysset.

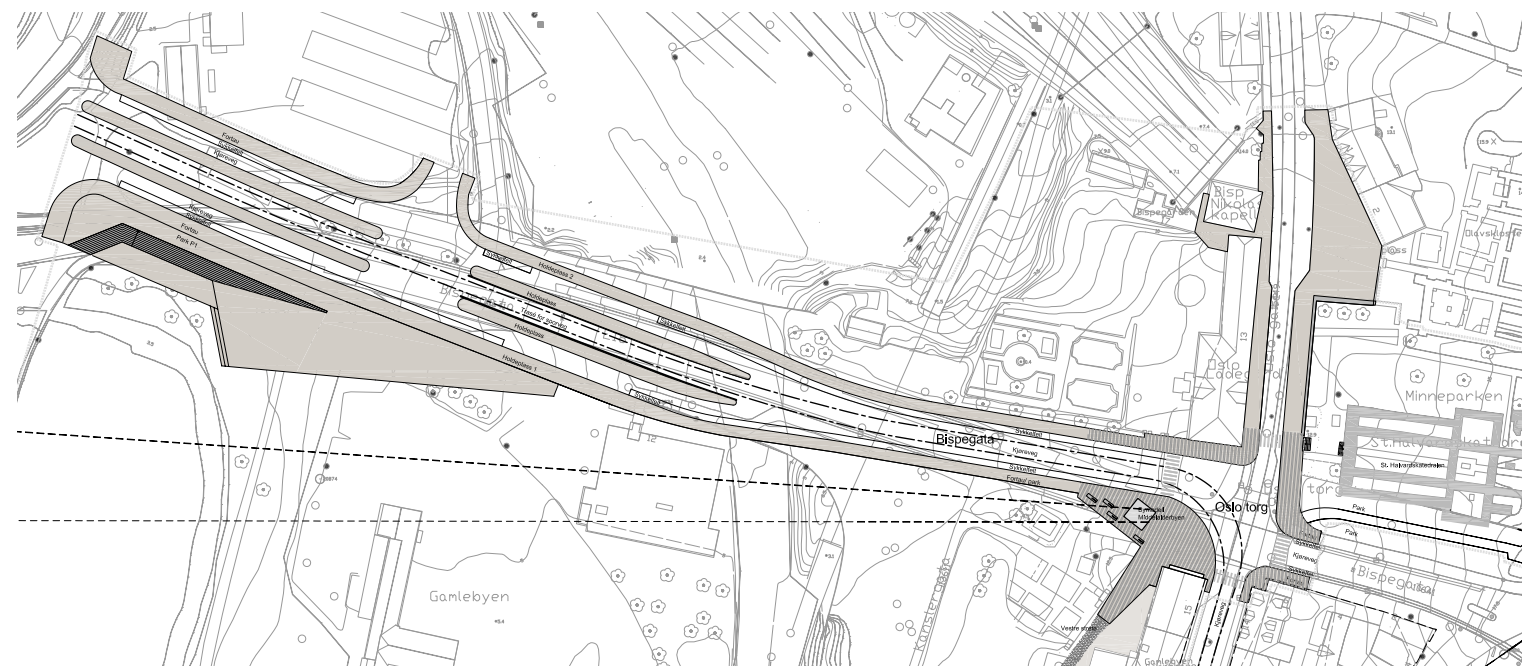

Fig 4. Foreslått alternativ trase for Bispegata. Oslo Torg som et byrom med plassdannelse i syd, som inngangssone for Middelalderparken. Regulert siktlinje ender i bymodell på plassdannelsen.

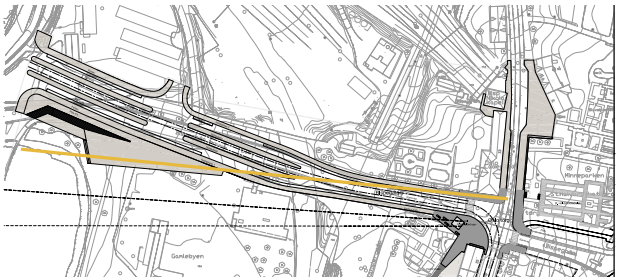

Fig 5. Bispegata, foreslått alternativ trasé. Gul linje på skissen viser den opprinnelige traséen for Bispeallmenningen. Alternativ planløsning med dreid løp for Bispegata og avgrensning av adkomstplass ved vannspeilet tar opp i seg denne linjen.

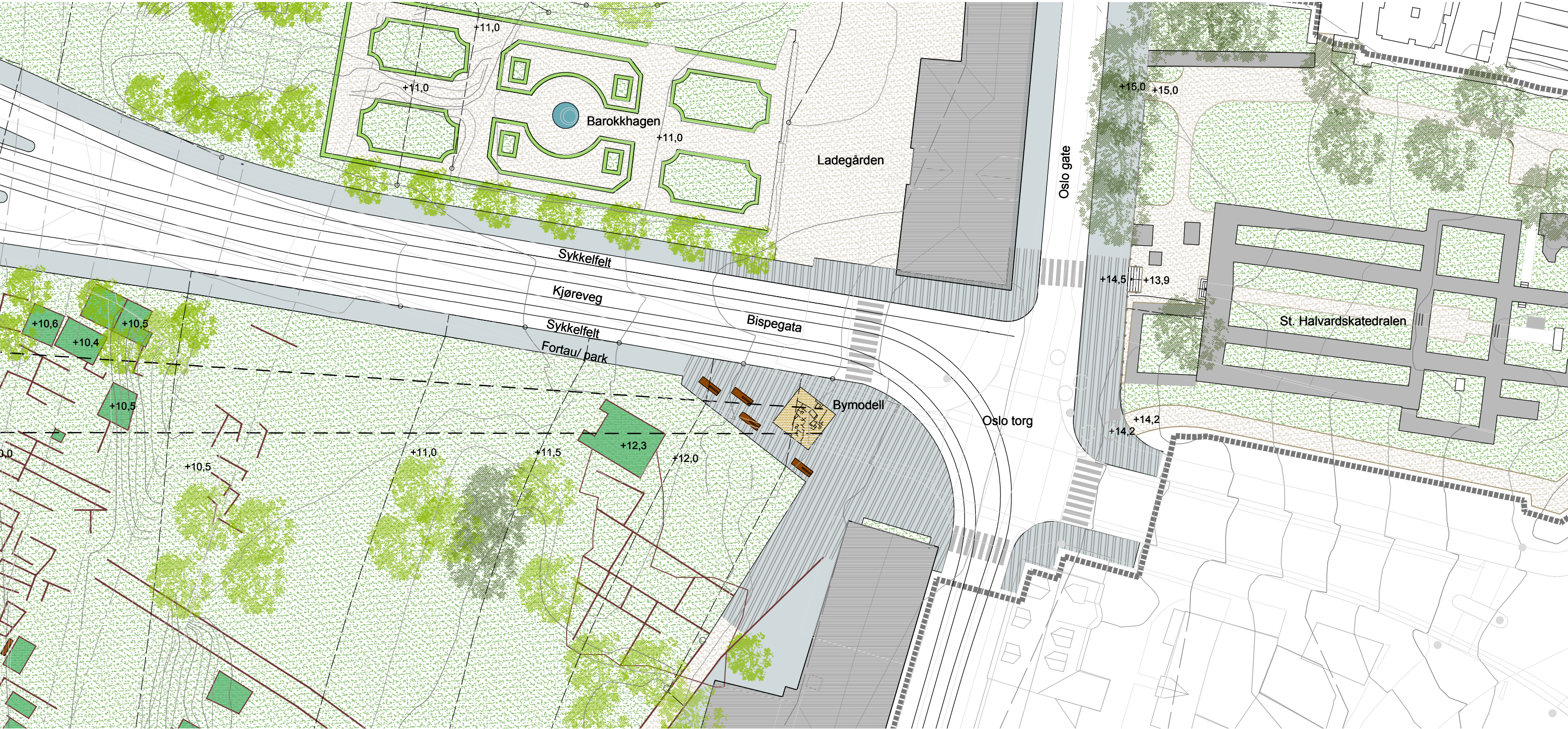

Fig. 6. Øvre del av Bispegata og Oslo torg - alternativ løsning med dreid løp for øvre del av Bispegata

Gjenskapte historiske strukturer

De middelalderske profane byg-
ningsstrukturene som er borte,
synliggjøres som foreslått i paral-
lelloppdraget «Historieparken»,
med markeringer i bakken, og med
noen av bygningsstrukturene som
opphevede flater. De hevede flatene
er konsentrert i grupper i den åpne
sentrale delen av parken og langs
veifar, for å synliggjøre tettheten i
middelalderbyen, og skape en tyde-
ligere fornemmelse av de middelal-
derske veiene. Gruppene av hevede
flater er lokalisert slik at de ikke er i
veien for vinteraktivitet som aking,
skigåing etc. Om sommeren vil de
kunne benyttes som oppholdsflater
og sittekanter. Som grunnlag for
markering av strukturer er NIKUs
registreringskart benyttet. Så å si
alle linjene fra dette kartet er hentet
frem og gjengitt som flater eller
markeringer i bakken.

De viktigste historiske veifarene
Clementsallmenningen, Vestre
strete og Østre strete er hentet
frem igjen som strukturer i parken,
og vil bli anlagt som gangveier. De

historiske veifarene er markert med
materialer som skiller dem fra nye
gangstier. De historiske breddene
på streter og allmenninger var 8
alen, dvs ca. 4,8m. I den nye parken
er bredden tilpasset dagens bruk,
med bredder på 3m.

Den tidligere Bispeallmenningens
søndre del som gikk fra Oslo torg
og endte i Bispebryggen er hentet
frem igjen i planen, som en linje
som avgrenser den nye adkomst-
plassen til parken fra Bispegata ved
Vannspeilet. Bispegatas øvre del er
foreslått lagt tilbake i Bispeallmen-
ningens opprinnelige trasé. For å
tydeliggjøre den gamle Bispeall-
menningen er den nedre delen be-
plantet med en trerekke som følger
traseen. Øvre del av den gamle
traseen er allerede markert med en
trerekke Langs Barokkhagen opp til
Ladegården.

En nærmere beskrivelse av synlig-
gjøringen av profane kulturminner
og veifar finnes i planbeskrivelsens
materialplanen.

Ruinene og tilknyttede anlegg

Ruinene, de historiske sporene et-
ter maktanleggene i parken, har
vært diskutert i flere omganger
med kulturminnemyndighetene i
løpet av planprosessen. I særmøtet
med dette som tema avholdt den
24.02.2015, ble det fastsatt prin-
sipp for beskyttelse og tydelig-
gjøring av ruiner, markering av kir-
kegårdsmurer, synliggjøring av ute
inne, dekker i kirkene og kirkegår-
dene, og hvordan fremheve ruinene
og de historiske rommene som noe
høyverdig og sakralt.

Et fyldig referat fra dette møtet
foreligger (følger som vedlegg til
planen) og er styrende for materi-
albruk og løsninger. Materialvalget
i og omkring ruinene, overdekning
av ruiner, samt gjenskaping av
kirkegårdsmurer og den gamle Ni-
kolaikirken er nærmere beskrevet i
referatet og materialplanen.

Mariakirkeruinen - Et punkt som
har vært kontroversielt er forslaget
fra parallellloppdraget «Historie-
parken» om overdekning av Ma-

Fig. 7. Profane kulturminner og strukturer:
De viktigste historiske strukturene fra middelalderen er hentet frem i parken. Gangveier
er lagt i de gamle stredene og allemnningene. Profan bebyggelse er markert i bakken, og
er konsentrert i det sentrale parkrommet mellom lokmontivverkstedet og Bispegata.

riakirken i sandblåst syrefast stål.
Løsningen ble diskutert i møtet om
ruiner den 24.02.2015, hvor det var
enighet om at prosjekteringsteamet
kunne arbeide videre med løsnin-
gen og illustrere en justert variant
som ikke var så dominerende som
den i parallellloppdraget. I etterkant
av møtet den 24.02.15 har overbyg-
ning av ruiner vært oppe til ny dis-
kusjon internt hos Riksantikvaren.
Konklusjonen fra det interne møtet
er at løsningen med ståloverdek-
ning ikke ønskes på Mariakirkerui-
nen, men at den eventuelt kan tes-
tes ut på en mindre ruin et annet
sted. I materialplanen er løsningen
med syrefast stål for Mariakirkerui-
nen derfor tatt ut.

I arbeidsgruppemøtet den 12.03.14.
var det imidlertid enighet om at
løsningen med syrefast stål som
ruinoverdekning burde presenteres
som et vedlegg til materialplanen,
som prosjekteringsteamets innspill i
diskusjonen om ruinoverdekning.

Illustrasjonene som er vedlagt
materialplanen viser løsninger for
både Mariakirken og Kongeborgen.
Prosjekteringsteamet mener dette
vil være en god måte å beskytte
ruinene på, og samtidig tilføre rui-
nene estetisk kvalitet og en presi-
sjon som styrker opplevelsen av
det sakrale og monumentale som
bygningene en gang representerte.
Løsningsforslagene er på et tid-
lig idéstadium og krever betydelig
bearbeiding og detaljering før de
eventuelt testes ut.

Kongeborgen - Kongeborgen
er en av de viktigste ruinene fra
middelalderen. Ved bygging av
lokomotivhallen ble store deler av
borgen fjernet. Arbeidsgruppen og
antikvariske myndigheter er opp-
tatt av og ønsker at Kongeborgens
monumentaltet tydeliggjøres ute i
parken, og at dens omriss markeres
i gulvet inne i lokomotivhallen. Pro-
sjektering av Lokomotivhallen har

ikke ligget innenfor prosjekterings-
teamets mandat, og er derfor ikke
tegnet ut i planforslaget. En skisse
som viser markering av konge-
borgens omriss inne i hallen er vist
på fig. 9 nedenfor.

Bispeborgen - Bispeborgen er en
av de best bevarte og autentiske
ruinene fra Middelalderen. Ut fra
kulturminnets sårbarhet er det be-
hov for at denne ruinens vies ekstra
oppmerksomhet og at aktiviteter
på ruinens begrenses. Kulturretaten
har tidligere fått utarbeidet planer
for ruinens og en ny inngangssone
direkte inn fra Oslo gate på nordsi-
den av Ladegården. Plantegningene
ble presentert i et arbeidsgruppe-
møte og overlevert prosjekterings-
teamet som utgangspunkt for ny
planløsning i dette området. Verne-
bygg for ruinens er ikke en del av
oppdraget for landskapsplanen, og
er derfor ikke tegnet ut i planen.

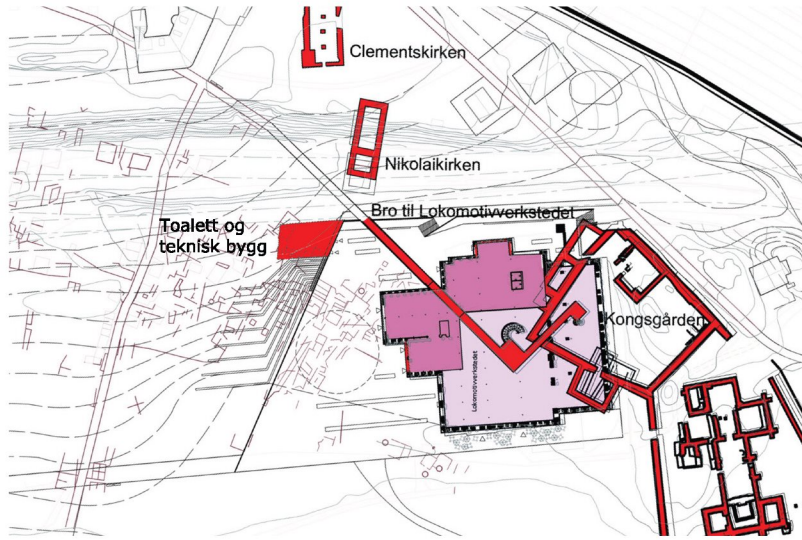

Fig. 8. Ruinene i parken.
Beskrivelse av hvordan disse markeres og beskyttes er nærmere om-
talt i materialplanen og i referat fra møte om ruiner av 24.02.2015

Lokomotivhallen, Aktivitetsplassen og amfiet

Lokomotivverkstedet er planlagt som et vitaliserende hjerte i parken. Bygningen skal programmeres med funksjoner og aktiviteter slik at den virker som en attraktiv magnet for publikum og brukere i alle aldre, til alle døgnets tider, og ved ulike årstider.

Kulturetaten har i arbeidsgruppe-møter presentert ideer for aktiviteter inne i bygningen og lokalisering av disse. Jf planskisse fig. 10.

Innendørsfunksjonene har vært retningsgivende for utformingen av arealene rundt bygningen. Tilgang til innganger på bygningens nord- og østside er holdt åpne, og arealet langs fasaden mot vest er tiltenkt uteservering for restauranten/ cafeen inne i bygningen.

Den store plassen nord for Lokomotivhallen – Aktivitetsplassen – kan benyttes som scene for konserter og forestillinger. Høydespranget

mellom middelalderterrenget og den lavereliggende plassen er utformet som et amfi som henvender seg ut mot plassen, med romslige trinn, og plass til mange mennesker. Når det ikke er arrangementer på plassen kan amfiet benyttes til opphold, og vil være et fint sted utsiktssted utover parken, vannspeilet og himmelen med solnedganger i vest. Plassen er myket opp med linjer av blomstrende trær, i samme retning som de gamle jernbanesporene inn til hallen.

Plassen avsluttes mot øst av den nye kulvertveggen for jernbanen. Kulverten ligger like bak bygningen og skaper et relativt trangt rom mellom bygningen og kulverten. For å aktivere plassen og rommet langs kulverten er det anlagt trapper mellom øvre og nedre nivå på tre steder. Trappene er tilknyttet en ny gangvei langs kulvertkanten på oversiden. Vestre strete som går i bro over plassen fra kulverten og inn i Lokomotivhallens 2 etasje vil også bidra til å aktivisere området.

Kulvertveggen og den vertikale veggen mot nord, med inngang til teknisk rom, har vært en utfordring i prosjektet. For at veggene og dette tilbaketrukne hjørnet skal fremstå som attraktivt og vakkert er veggene foreslått som kunstnerisk utformede flater i samme materiale som dekket på festplassen. Muren langs kulverten vil også ha felt med klatreplanter, som vil myke opp den lange veggen. Muren legges utenpå kulvertveggen, ettersom Jernbaneverket i utgangspunktet ikke ønsker noen form for innfesting i kulvertvegg. Illstrasjonsbilder for materialbruk i vegger, amfi og plassgulv er vist i materialplanen.

I sør-østre ende av plassen, går togkulverten tett inn på Kongeborgen. I planen er det anlagt en trapp mellom kulvertveggen og Kongeborgen. For å ikke endre terrenget ved ruinene er trappen lagt inn til dagens mur og øvre trappetrinn lagt direkte på påstøp kulverttak. Ved detaljprosjektering av kulvert må situasjonen avklares nærmere.

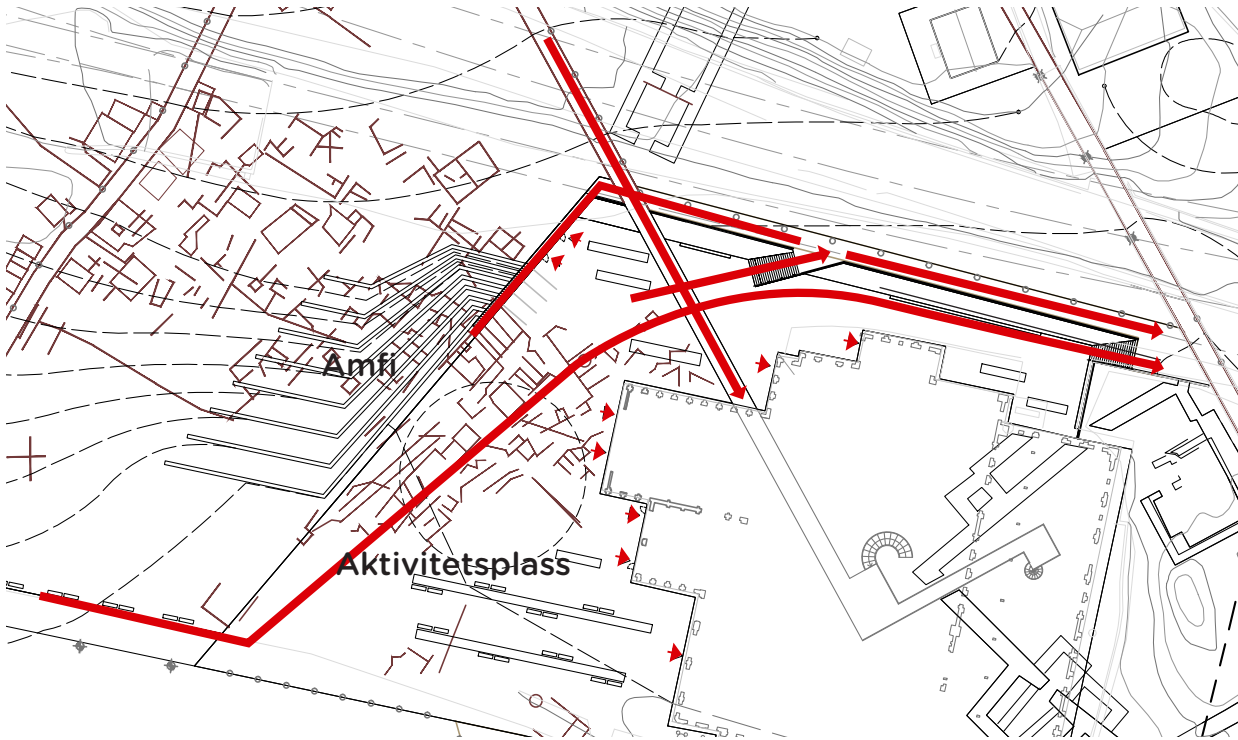

Fig. 9. Bevegelsesmønster over plassen og innganger

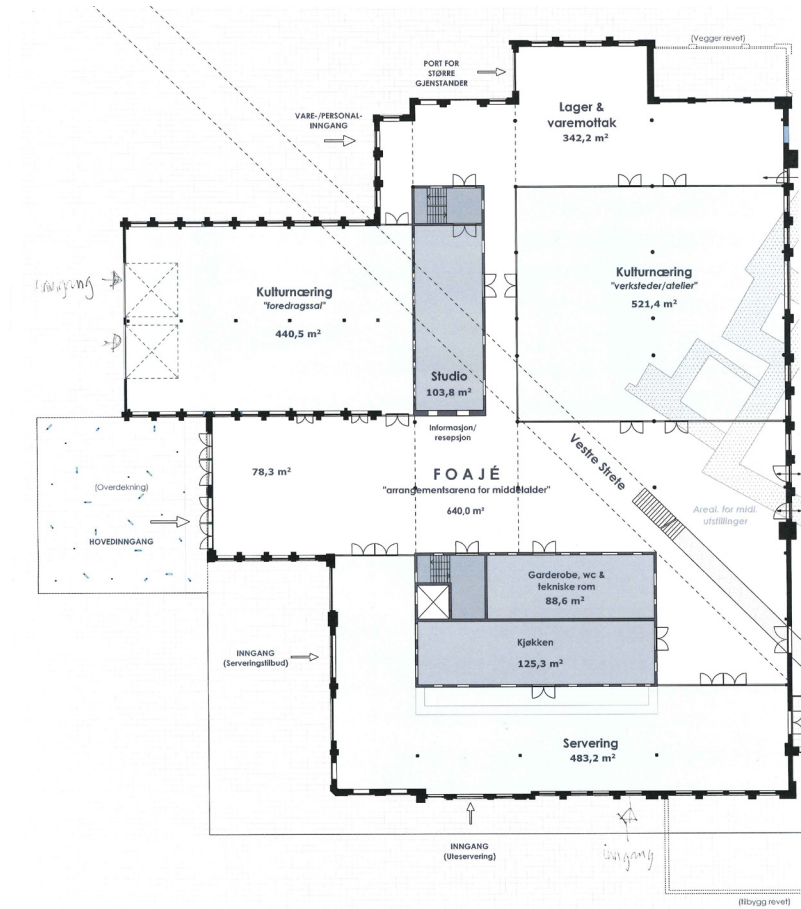

Fig. 10. Planskisse for 1 etasje i Lok.hallen. fra Oslo kommune, kulturetaten. Utforming av Aktivitetsplassen er tilrettelagt med tanke på funksjonene inne i hallen og adkomster inn i bygningen

Vestre strete og Lokhallen

Vestre strete ble i parallelloppdraget «Historieparken» vist i sin opprinnelige trasse fra Oslo torg frem til, og inn i Lokomotivhallen. Forslaget innebærer innløsning av 1 etg i den ene bygården fra 1880-tallet, samt bro på siste strekning fra kulvertveggen til Lok.hallen, og gjennomslag i vegg i 2 etg i Lokhallen.

Førstnevnte tiltak vil ikke bli gjennomført med det første. Bro inn til og igjennom Lok.hallens 2 etasje er derimot noe som ønskes videreført. Arbeidsgruppa har besluttet at prosjekteringsteamets forslag til bru til Lokomotivverkstedet skal etableres. Planskissen til høyre viser hvordan dette kan løses inne i bygget. Endelig løsning må avklares i senere planprosesser, når bruk av lokomotivverkstedet er nærmere bestemt.

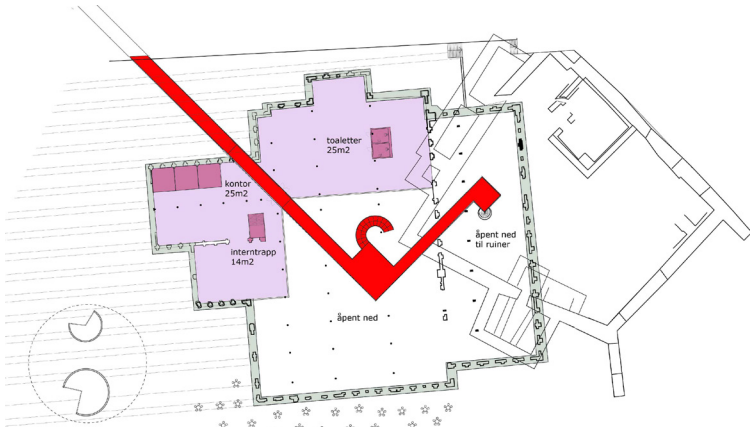

Fig. 11 og 12. Planskisse Vestre strete. Skissen viser mulig løsning for Vestre strete og kontorlokaler i Lokomotivverkstedets 2 etasje.

Gangveisystem og adkomstpunkter

Som nevnt vil hovedgangveistrukturane ligge i de gamle traséene for veifar fra middelalderen. Planen legger opp til at parken suppleres med nye tråkk og stier som kommer til gjennom bruk. I tillegg etableres enkelte nye gangveier og adkomster.

Parken har flere kontaktpunkter til byen, hvor tre av dem er spesielt viktige. Disse er Oslo Torg, Adkomst fra Barcode/ Bispegata ved vannspeilet, og ankomst fra Sørenga, helt sør i parken. Stedene utformes på ulikt vis etter sin funksjon og plassering: Oslo Torg som det historiske torget, og plassen ved Bispegata som en moderne plass som knytter parken til den nye byen. Situasjonen rundt adkomstpunktet i syd ved Sørenga er foreløpig uavklart. Det pågår for tiden en mulighetsstudie i regi av Plan og bygningsetaten for hvordan Middelalderparken skal knytte seg til Ekeberg og Fjordbyen/ Strandpromenaden. Løsning for ankomstpunktet vil avhenge av om Sørenga bru blir stående. Arbeidsgruppa har besluttet at landskapsplanen ikke skal vurdere eller vise nye løsninger for dette ankomstpunktet, men påpeker at landingspunkt for gangforbindelse mot Ekeberg skal sikres, og innarbeides som en del av Middelalderparken.

Universell utforming

Alle adkomstveier og gangveier, inklusive broen over vannspeilet har en stigning på maks 1:20 og har fast dekke eller grusdekke som komprimeres slik at det opptrer som fast. Toalettene i anlegget og utsiktspaviljongene langs Vannspeilet er også universelt tilgjengelige.

Adkomst inn til Hallvardskatedralen og Bispeborgen er justert, slik at de har universell tilgjengelighet.

Kjøreadkomster og parkering

Det skal ikke kjøres eller parkeres i parken annet enn i forbindelse med drift og arrangementer.

Hovedadkomst til Lokomotivhallen og teknisk rom langs jernbanekulvert skjer på ny bred promenadevei fra adkomstplassen ved Bispagata. Veien er 6 m bred med samme type kjørbart granittdække som plassen ved Bispegata. På aktivitetsplassen er det avsatt areal for snuplass for store kjøretøy med Ø=30m. Dekket av tegl på plassen dimensjoneres for tunge kjøretøy. Planen sikrer adkomst for store kjøretøy helt frem til teknisk bygg og så nært inn mot angitte hovedinnganger til Lokhallen som mulig.

Adkomst til Saxegaarden skjer fra Saxegaardsgata / Østre strete. Østre strete fra Kanslergata opparbeides med kjørbart grusdekke, som gangveiene i parken forøvrig.

Det er plass til midlertidig parkering/ korttidsparkering både på aktivitetsplassen og på arealet foran Saxegaarden. På østsiden av

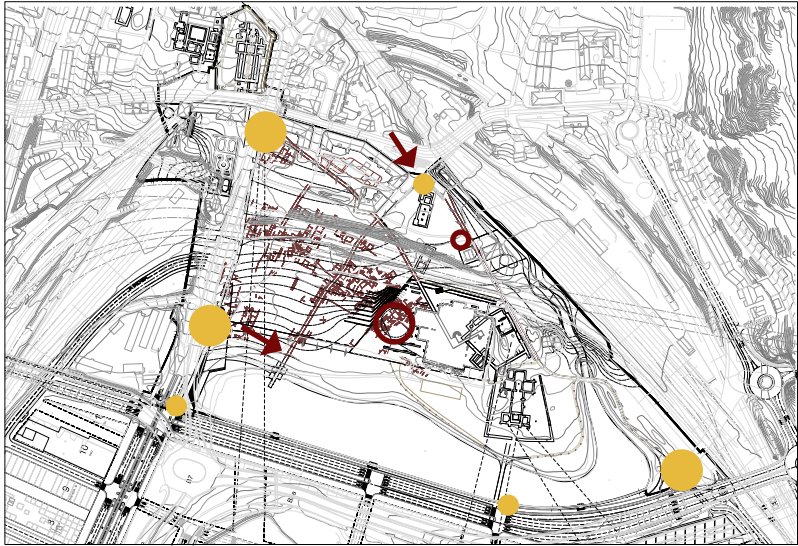
Saxegaarden, omtrent der dagens parkeringsplasser er, etableres dekke av grusforsterket gress for korttidsparkering (1-2 plasser).

I arbeidsgruppemøte den 12.03.2015, fremmet Kulturetaten ønske om faste parkeringsplasser ved Saxegaarden og Lokomotivhallen for virksomhet i bygningene og drift av parken. Flertallet i arbeidsgruppa ønsker ikke dette. Prinsippet om ingen faste P-plasser inne i parken opprettholdes.

Tilgang til Gasstank

I den interne høringsrunden for planen har Jernbaneverket påpekt behov for tilkomst til gasstank bak Lokomotivhallen. Tilkomst med store kjøretøy helt frem til gasstanken er ikke forenlig med fremføring av Vestre strete, som har vært et viktig plangrep helt fra parallelloppdraget, blant annet for å synliggjøre historiske veifar. Det anbefales at påfyllingspunkt for gasstanken flyttes nordover, evt at gasstankene flyttes.

Fig 13. De viktigste adkomstene inn i parken er fra Bispegata, Oslo torg og ved Sørenga. Adkomster er markert med gult. Kjøreadkomster til parken skjer fra Bispegata og Kanslergata ved Clementkirken. Markert med brune piler. Korttidsparkering anvist med brune sirkler.

Toaletter i parken

Prosjekteringsteamet har vurdert 3 ulike lokaliseringer for toalett i tilknytning til Aktivitetsplassen; En innenfor teknisk rom i hjørnet mot kulverten, en inne i lokomotivhallen og en frittliggende lokalisering ute på plassen. Arbeidsgruppen ble enige om at alternativ 1 og 2 videreføres, men at det siste alternativet med en separat toalettbutikk midt på Aktivitetsplassen utgår. I stedet for alt 3 lokaliseres toalettbygg et annet sted i parken.

I planen er det tredje toalettet lokalisert på adkomstplassen fra Bispegata ved Vannspeilet. Toalettet vil kunne betjene brukere av den nordre delen av parken, besøkende fra kontorene i Barcode som benytter plassen ved Vannspeilet som lunsjplass, og reisende med buss og trikk, som venter ved plattformene i Bispegata.

Ledninger og rør fra toalettene må gå i egne traseer. Ingen ledninger eller rør skal føres inn eller fra kulverten.

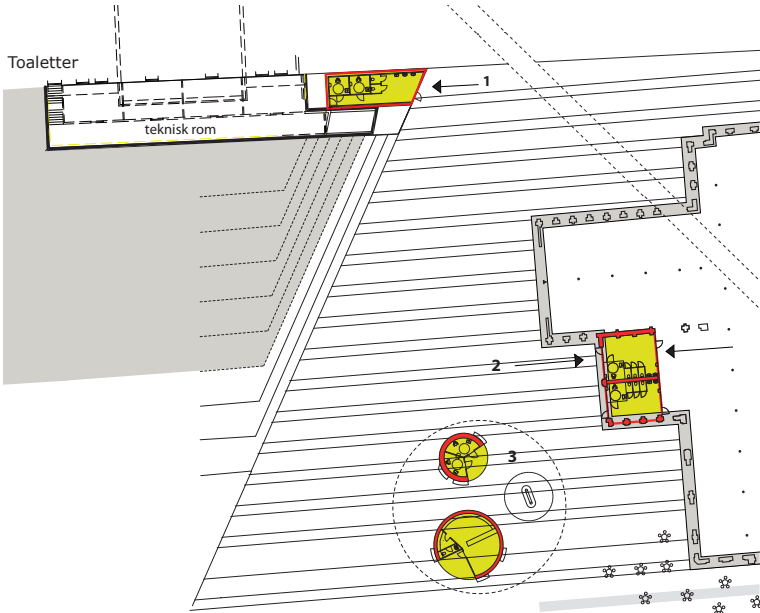

Fig. 14. Tre alternative muligheter for toalett ved Lokomotivhallen. Alt 1 og 2 beholdes. Alt 3 flyttes til adkomstplass ved Bispegata.

Fig. 15. Lokalisering av toaletter i parken: Ved teknisk rom/ sitteamfi (1), i Lok.hallen (2) og ved adkomstplassen ved Bispegata (3)

Tilrettelegging for arrangemente
i parken

Den nye middelalderparken skal kunne benyttes til arrangementer og events, kombinert med aktiv formidling og bruk av parken som bydelspark. Det har vært møte med Øyafestivalen i forbindelse med utarbeidelsen av landskapsplanen, hvor det ble orientert om at det vil bli vanskelig å kunne arrangere tilsvarende store arrangementer i den nye parken som tidligere. På bakgrunn av møtet med Øya er det skissert mulige løsninger for hvordan Øya og andre arrangementsaktører kan bruke og stenge av deler av parken ved gjennomføring av arrangementer.

Planskissen nedenfor viser hvordan dette kan gjøres, samt hvor uttaktspunkter for infrastruktur bør lokaliseres.

Skissen viser kun muligheter. Hvordan arrangementer skal gjennomføres i fremtiden, og størrelsen på disse må avklares nærmere i dialog mellom arrangører, antikvariske myndigheter, kulturetaten m.fl.

Bro over vannspeilet

Reguleringsplanen for Bjørvika viser trasse for bru over vannspeilet ved Kongsbakkeallmenningen, med landingspunkt like foran Mariakirken. I landskapsplanen vises et nytt forslag til utforming av bro over vannspeilet. Mot Bispervika har broen samme posisjon som i reguleringsplanen, men før den møter den historiske odden deler brobanen seg i to løp som føres henholdsvis syd- og nordover. På denne måten knytter broen seg til parkens øvrige stier og ganglinjer, istedenfor å føres rett mot Mariakirkens kirkemur og ruiner.

Løsningen med delt brobane er diskutert i sær møte med Kulturetaten og Bjørvika utvikling. I møtet ble det åpnet for at broen kan gis en annen utforming enn i rett løp over vannspeilet. Arbeidsgruppen for middelalderparken ønsker at løsningen med delt broløp videreføres, og at løsningen vises i landskapsplanen.

De to brobanene som møter odden har ulik bredder, der hovedforbindelsen mot syd fører videre til aktivitetsplassen, mens brobanen mot syd er smalere og «lander» diskret på oddens plen.

Broens geometri og utforming kan tenkes med flere konstruksjonsprinsipper. En svært slank og lavt-svevende løsning vil være en oppspent kabelbro med brobanen lagt direkte på kablene. Dette kan oppnås ved å gi brobanen en egenvekt som motvirker vindsug og svingninger, og man slipper oppstikkende tårn eller underliggende motspennskabler.

I horisontalplanet føres strekkrefte langs brobanene mot nord og syd hvor de forankres i bakken. Disse strekkreftene vil være betydelig pga. broens lave (flate) pilhøyde, men fundamenter vil kunne holdes godt unna kirkemur og ruiner. På Bispervika-siden forankres broen inn mot Håkon den 5.s gates gateløp. Ved en videreføring

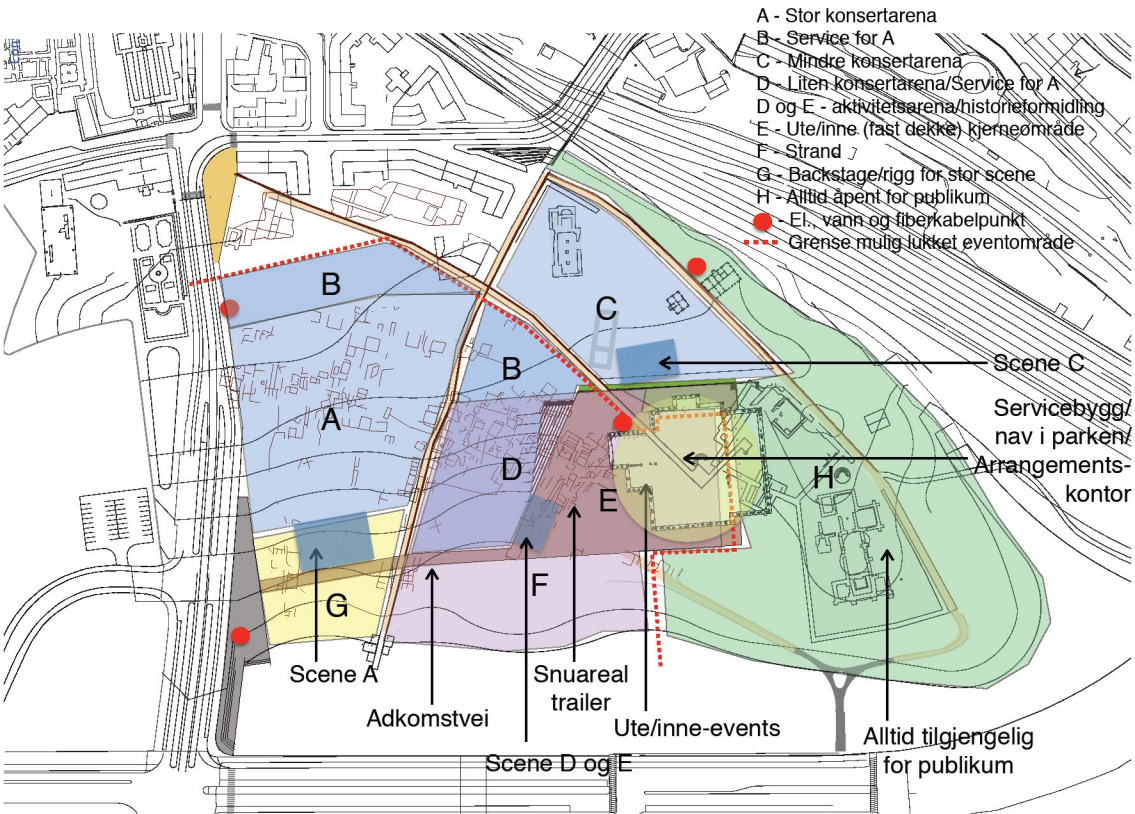
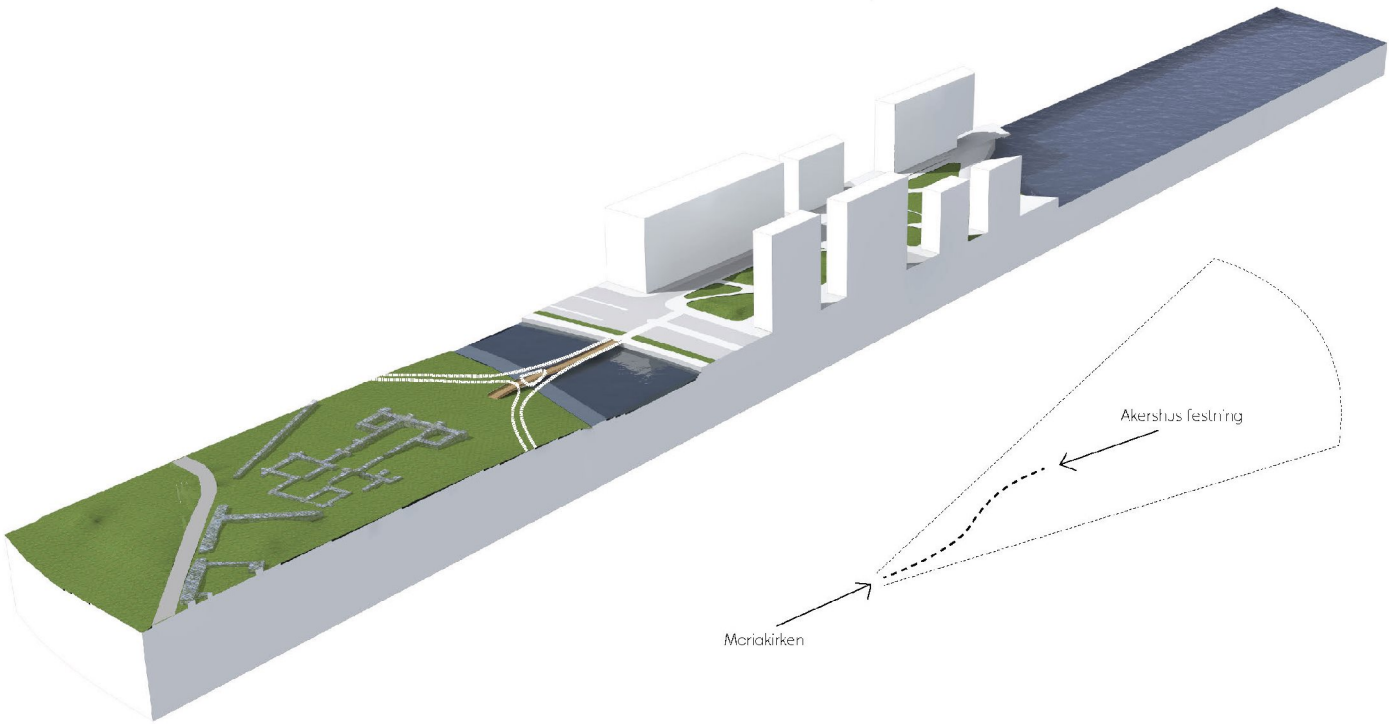

Fig. 16. Middelalderparken - Skisse til bruksplan.

av dette konstruksjonsprinsippet må det vurderes om spennet bør halveres eller forkortes. Det er her flere spennende prinsipper som kan utvikles, og som vil kunne gi broen en diskret og karakteristisk form og identitet.

Vi ser for oss broen med en enkel og smekker materialbruk som skiller seg fra middelalderen veistruktur.

I reguleringsplanen er broen plassert nær midten av Kongsbakkeallmenningen og Mariakirkens senterakse. Alle forslagene i parallelloppdraget anbefalte imidlertid en posisjon noen lenger nord. I det videre arbeidet bør det vurderes om også Y-broen kan trekkes 10-20m mot nord, da det kan se ut som om dette vil gi et enda bedre møte med parken og ruinene. Broen vil fortsatt ligge innenfor Kongsbakkeallmenningens siktlinjer og åpningen i bygningsmassen mot Bispervika.

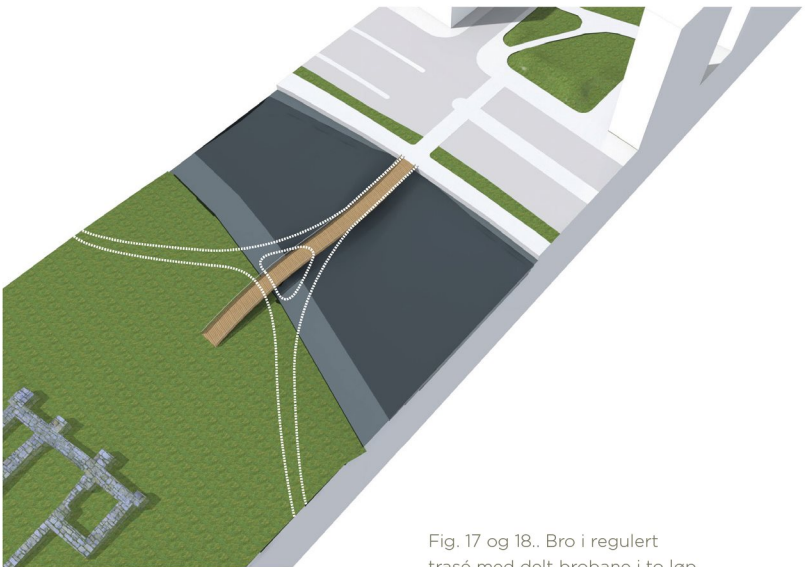

Fig. 17 og 18. Bro i regulert trasé med delt brobane i to løp.

Utsiktspaviljonger

I sluttnotatet for paralleloppdraget for Middelalderparken var det et ønske om at landskapsplanen skulle videreføre de foreslåtte utsiktspaviljongene langs Haakon Vs gate fra paralleloppdraget «Eventparken». Prosjekteringsteamet har arbeidet videre med utforming, lokalisering og antall. Det er i alt tre slike paviljonger i landskapsplanen; to på nordsiden av broen over vannspeilet, og en søndre paviljong, som gir utsikt over til Mariakirkeodden. Paviljongene er lagt på utsiden av fortauet og krager ut over vannspeilet. Løsningen krever pigging i eksisterende mur langs vannspeilet for at paviljongene skal kunne ligge i høyde med fortauet og være universelt tilgjengelige.

Alna

Gjenskaping av Alna er et viktig miljøtiltak som vil tilføre parken en større bredde av opplevelser. Traseen er ikke autentisk, men vil kunne gi et inntrykk av en historisk situasjon nederst ved vannspeilet og Mariakirkeodden.

I møte med Oslo Elveforum i forbindelse med planarbeidet, ble deres planer og ønsker for utviklingen av Alna presentert. Prosjekterings-teamet har bearbeidet innspillene fra Oslo Elveforum, og har i den grad det har vært mulig ført elven gjennom parken i en slags naturlig meanderende trasé.

Alna vil gå over jernbanekulverten. Der den krysser vil den ligge direkte på kulverttak med membran. Tykkelsen på kulverttaket der Alna går over er redusert fra 70 til 50 cm for å få dette til. Mot sporområdet i syd, fra Geitabru til Saxegaarden vil Alna avgrenses av en 1 m høy betongmur.

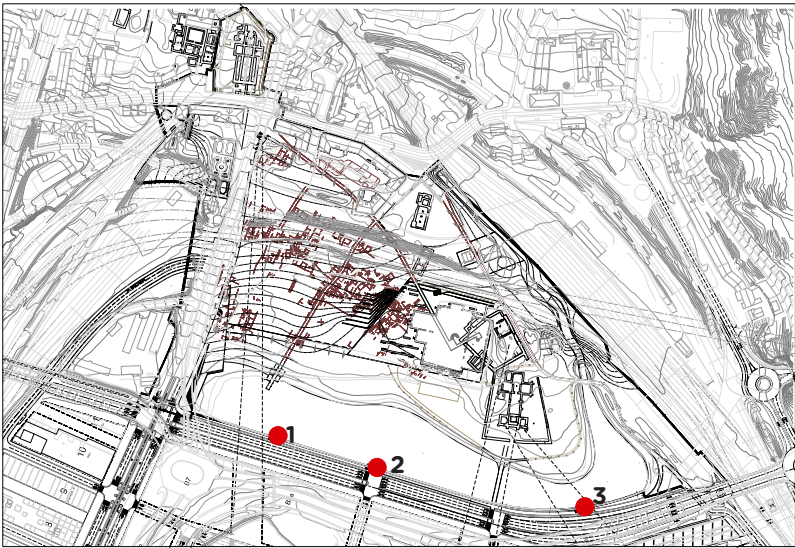

Fig. 19. Lokalisering av utsiktspaviljonger langs Haakon Vs gate

Vannspeilet

Den nye planløsningen vil kreve ombygging av vannspeilet på to steder. Etableringen av den nye adkomstplassen ved Bispegata vil medføre en ombygging av Vannspeilet i nord, samt fjerning av den nye muren som er bygget i kurve fra Haakon Vs gate i enden av Vannspeilet. Etablering av den nye Alnaelva vil også medføre ombygginger av vannspeilet i syd.

De to ombyggingene vil antakelig ikke inntreffe samtidig, da plassen ved Bispegata sannsynligvis vil bli opparbeidet tidligere enn Alnaelva.

Bruksflatene - Plenene

Hele parken etableres som en stor gressflate. På slitasjeutsatte områder legges grusforsterket gress. Se for øvrig materialplan.

Trærne i parken

Store trær plantes i grupper i parkens randsoner som en dempende buffer mot omgivelsene (den tette moderne byen), og for å knytte kontakt mellom parken og åslandskapet i nord og sør. Det store sentrale parkrommet og den historiske odden ved Mariakirken holdes fri for trær. Det samme gjelder for de regulerte siktlinjene gjennom parken. Tretype hentes fra den norske flora: eik, lønn og ask som naturlig hører hjemme på stedet.

I sonen langs Alna etableres tettere vegetasjon, med norske vekster som er naturlig langs bekke­drag; or, selje mv.

På Aktivitetsplassen plantes lave rikt­blomstrende trær. En art av kirsebær anbefales.

Barokkhagen

Barokkhagen foreslås utvidet og rekonstruert mot vest. I landskapsplanen er den forlengede hagen vist med to nye bed. Endelig utforming, med utgangspunkt i historisk korrekt grunnlag, må detaljeres i eget prosjekt for utvidelsen. I forlengelsen av Barokkhagen foreslås en stilisert gjenetablering av noen av Ladegårdens enger. Sistnevnte er vist med illustrasjonsfoto i materialplanen.

Hagene rundt Saxegaarden og Kulen

Rundt de to bygningene anlegges tradisjonelle hager, slik paralleloppdraget Historieparken foreslår. Innhold og utforming detaljeres ut i neste planfase. Program for bygningene vil være styrende for utformingen.

Sjøboder

I enden av Clementsallmenningen rekonstrueres en historisk brygge og et sjøbodmiljø. Hensikten med disse er å forklare middelalderens bygningsskala og byggeteknikk. Se materialplan.

Siktlinjer

Reguleringsplanens siktlinjer er ivaretatt i planen, med åpen sikt fra Oslo torg og ut mot Bjørvika, fra Kongsgården til Akershus festning,

og fra Mariakirkeodden til Hovedøya. I tillegg er det holdt åpne siktinjer fra fra de viktigste utsiktspunktene i parken til storskalalandskapet med åsryggene i nord og Ekebergåsen i syd.

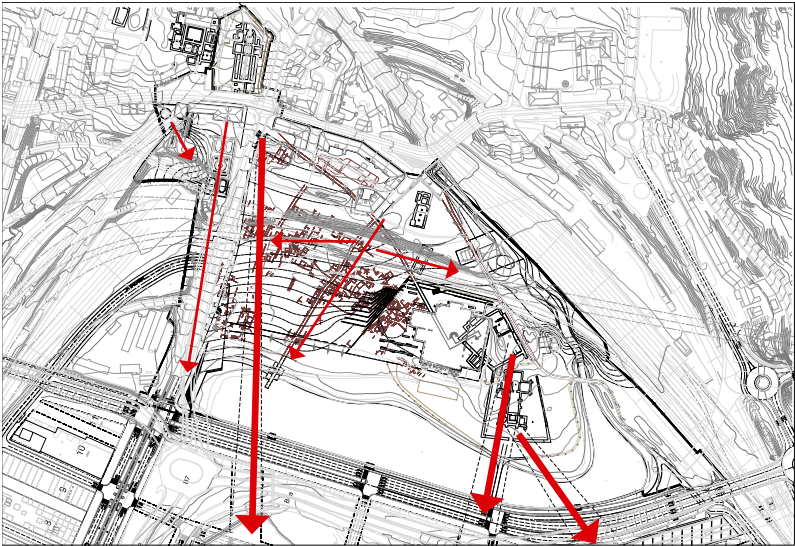

Fig. 20. Viktige siktlinjer i parken. Tykk rød strek viser regulerte siktlinjer

PROSJEKTERINGSUNDERLAG

Tegningsunderlag/ prosjekteringsgrunnlag:

Tegningsunderlaget for plantegningen for Landskapsplanen består av følgende:

Kulturminner: Kartfestede kulturminneregistreringer i 2D. Dwg-fil. Filnavn: 1020017_landskapsplan_middelalderar-ken_oslo. Registreringer fra NIKU fra parallelloppdraget.

Grunnlagskart: Grunnlagskart i 3D. Dwg-fil. Filnavn: sithøyde. Mottatt fra PBE ifbm parallelloppdraget.*

Bispegata: Reguleringsplankart i 2D. Dwg-fil med formålslinjer, ingen koter eller høydeangivelser. Filnavn: Plankart til politisk behandling. Mottatt den 16.04.2015 fra PBE.**

Bjørvika: Reguleringslinjer i 2D. Dwg-fil. Filnavn: _Håkon Vs gate. Mottatt den 23.01.2015 pr e-post fra Via-nova. ***

Haakon Vs gate: Veilinjer i 3D. Dwg-fil. Filnavn: Veg og støttemur KH5. Mottatt den 23.01.2015 pr e-post fra Via-nova.

Jernbanekulvert: Dwg-filer i 2D, som viser kulverttrasseer og teknisk rom i plan. Snittegninger for kulvert i 2D. Filnavn: tegningsserie Lay_UOS—10K-135515-15201. Mottatt den 20.01.2015 på memorystick/ pr bud fra fra Aas Jacobsen. ****

Jernbanekulvert: Skisse fra Aas Jacobsen. Dwg-fil i 3D som viser foreløpige høyder på kulvert langs Lokomotivhal-len og under Alna, samt teknisk rom. Filnavn: 3D grunnlag betongtunnel. Mottatt den 16.02.2015 på e-post fra Aas Jacobsen.*****

Reguleringslinjer for Follobanen i Oslo: Dwg-fil i 2D med formålslinjer innenfor arealet som Jernbaneverket skal opparbeide ifbm Follobanen. Filnavn: UOS-00-A-362xx_04B_RegplanFB_Oslo_VERT1_v11b_2013_0521 og UOS-00-A-362xx_04B_RegplanFB_Oslo_VERT2_v11b_2013_0521. Mottatt den 10.02.2015 pr e-post fra Asplan-Viak. *****

Kommentar til prosjekteringsunderlaget

* Grunnkart fra Oslo Kommune: JVB har besluttet at gammelt grunnkart fra parallelloppdraget benyttes, pga nytt koordinatsystem. Alle andre tegninger for tilliggende prosjekter er laget i det gamle systemet.

**Ingen kartunderlag med høyder/ koter for nye Bispegata er mottatt. Landskapsplanen viser derfor eksisterende høyder i Bispegata i PBEs grunnkart. Prosjekteringen av parkterrenget har tatt utgangspunkt i dagens kotehøyder for Bispegata og knytter terrenget i parken til disse. Nye høyder for Bispegata og tilpasning av terreng mot nye Bispegata over ny togkulvert vil være nødvendig. Nytt parkterreng ligger på min 50 cm over over OK kulverttak.

*** Benyttet for å finne plassering av bro over vannspeilet.

**** Ikke oppdatert for senket kulvert i syd.

***** Er iflg Aas Jacobsen kun på skissestadiet. Ikke ferdig bearbeidet. Høyder kan derfor bli endret/ justert ifht det underlaget som er sendt ut.

*****Asplan-Viak har i oversendelse-post presisert at de ikke garanterer for at linjene er korrekte ifht det som er vedtatt hos planmyndighetene: «Vær oppmerksom på at dette er den digitale filen vi har oversendt Plan- og bygningsetaten, som de har brukt som grunnlag for å tegne opp plankartet på egenhånd. De digitale filene for det vedtatte plankartet kan vi ev etterspørre fra Oslo kommune, da vi dessverre ikke har mottatt disse.»